

Brüssel, 9. oktoober 2020
(OR. en)

11717/1/20
REV 1

SOC 607

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 11087/20

Teema: Eakate inimõigused, osalus ja heaolu digiajastul
Nõukogu järelused (9. september)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järelused „Eakate inimõigused, osalus ja heaolu digiajastul“, mis kiideti nõukogus heaks kirjaliku menetlusega, mis viidi lõpule 9. oktoobril 2020.

Eakate inimõigused, osalus ja heaolu digiajastul**Nõukogu järeldused**

TULETADES MEELDE, ET:

1. Euroopa Liit on võtnud endale kohustuse kaitsta inimõigusi, mis on jagamatud ja kõigi inimeste võõrandumatud õigused, sõltumata nende vanusest, muu hulgas Euroopa Liidu põhiõiguste harta, eelkõige selle artiklite 25, 21, 34 ja 35 vastuvõtmisega;
2. Euroopa sotsiaalõiguste sambas on muu hulgas sätestatud põhimõtted, mis on seotud kõigi inimeste paremate elamistingimustega, olenemata nende vanusest, ning eelkõige: õigus haridusele, koolitusele ja elukestvale õppele (1. põhimõte), mis on sätestatud ka ÜRO kestliku arengu eesmärkides; õigus võrdsele kohtlemisele ja võimalustele seoses tööhõive, sotsiaalkaitse ja haridusega ning juurdepääsuga kaupadele ja teenustele (3. põhimõte); õigus piisavale sotsiaalkaitsele (12. põhimõte); õigus piisavale miinimumsissetuleku toetusele (14. põhimõte); pensionil olevate töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate õigus saada pensioni, mis vastab nende panusele ja tagab piisava sissetuleku; naiste ja meeste võrdsed võimalused pensioniõiguste omandamisel; õigus inimväärikat elu võimaldavatele toimetulekuvahenditele (15. põhimõte); õigus saada õigeaegne juurdepääs kvaliteetsetele taskukohastele, ennetavatele ja raviteenustele (16. põhimõte); õigus kvaliteetsetele ja taskukohastele pikaajalise hoolduse teenustele, kaasa arvatud kodus osutatavad ja kogukonnapõhised teenused (18. põhimõte); õigus saada juurdepääs esmatähtsatele teenustele, sealhulgas digitaalsele kommunikatsioonile (20. põhimõte);

3. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on pühendunud asjakohastele rahvusvahelistele inimõigustealastele lepingutele (ICCPR¹, ICESCR², CERD³, CEDAW⁴, CAT⁵, CRPD⁶, ECHR⁷), mida kohaldatakse vanusest sõltumata kõigi suhtes;
4. Euroopa Liidu liikmesriigid on ÜRO raames muu hulgas kokku leppinud eakaid inimesi käsitlevates ÜRO põhimõtetes (1991), vananemise teemalises Madridi rahvusvahelises tegevuskavas (2002) ja selle Euroopa piirkondlikus rakendusstrateegias (2002) ning Lissaboni ministrite deklaratsioonis (2017);
5. nõukogu võttis heaolumajandust käsitlevates järeldustes (2019) poliitilise kohustuse edendada elukestvat õpet ja tagada digiülemineku eelised kõigile. Nõukogu poliitilist kohustust edendada elukestvat õpet kinnitati taas nõukogu järeldustes „Demograafilised väljakutsed – edasine tegevus“ (2020), milles keskenduti ka digitaliseerivas maailmas vajalikele oskustele, tervena ja aktiivsena vananemisele ning teadlikkuse tõstmisele eakate õigustest. Euroopa Komisjoni oskuste tegevuskavas (2020) rõhutatakse veelgi elukestva õppe saavutamise tähtsust kõigi jaoks, et tulla toime COVID-19 pandeemiaga ja leevendada selle mõju. Järeldustes „Võitlus vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu: integreeritud lähenemisviis“ (2016) kutsus nõukogu üles võtma sotsiaalse tõrjutuse vastaseid rakendusmeetmeid, sealhulgas eakatele suunatud meetmeid;

¹ Kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvaheline pakt.

² Majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvaheline pakt.

³ Rassilise diskrimineerimise kõigi vormide kõrvaldamise rahvusvaheline konventsioon.

⁴ Konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta.

⁵ Piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastane konventsioon.

⁶ Puuetega inimeste õiguste konventsioon (EL on selle konventsiooni osaline).

⁷ Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon.

6. Euroopa Komisjoni aruandes demograafiliste muutuste mõju kohta⁸ nimetatakse pikemat eeldatavat eluiga üheks oluliseks arengusuunaks liidus, rõhutades, et naiste eeldatav eluiga sünnihetkel on 5,5 aastat pikem kui meestel; eakate vanuserühm kasvab kõige kiiremini. Eeldatava eluea pikenemine on seotud tervena elatud aastate osakaalu suurenemisega. See vanuserühm on individuaalsete elutingimuste tõttu väga heterogeenne ja sageli suuresti iseseisev. Aruandes tuuakse välja seosed demograafiliste muutustega seotud meetmete ja COVID-19 pandeemiast taastumise vahel ning käsitletakse selliseid küsimusi nagu üksindus, sotsiaalne eraldatus ning juurdepääsu võimaldamine esmatähtsatele teenustele ja rajatistele;
7. Euroopa Komisjoni ja sotsiaalkaitsekomitee ühisaruandes pensionide piisavuse kohta rõhutatakse, et sotsiaalkaitseüsteemide piisavus ja jätkusuutlikkus on eakate jaoks keskse tähtsusega⁹. Komisjoni ja sotsiaalkaitsekomitee koostatud pikaajalise hoolduse ühisaruandes tuuakse lisaks välja vajadus tagada eakate juurdepääs kvaliteetsetele hooldusteenustele;
8. digiüleminek hõlmab võimalusi ja väljakutseid kõigile ühiskonnarühmadele, sealhulgas eakatele. Digiüleminek on etendanud olulist osa eakateni jõudmisel COVID-19 kriisi ajal. ÜRO sõltumatu eksperdi aruandes kõigi inimõiguste kasutamise kohta eakate poolt (2017) ning inimkeskse robotika ja automatiseerimise mõju kohta eakate õigustele rõhutatakse asjaolu, et robotika võib tuua kaasa olulisi edasiminekuid eakate iseseisvuse ja aktiivse osaluse vallas. Tehnoloogia areng ja digiüleminek võivad aga ohustada isikuõigusi, näiteks õigust eraelu puutumatusele. Lisaks muudab üha digitaalsem maailm digikirjaoskuse veelgi olulisemaks. Aruande kohaselt võib digiüleminek suurendada ebavõrdsust ja/või välistada teatavad rühmad, kelle juurdepääs digitehnoloogiale on piiratud või puudub hoopis; abistava tehnoloogia ja robotika kasutamine eakate hooldamisel võib ohtu seada kasutajate väärikuse;

⁸ Euroopa Komisjoni aruanne demograafiliste muutuste mõju kohta (juuni 2020), dokument 8991/20.

⁹ 2018. aasta aruanne pensionide piisavuse kohta: vanemaealiste inimeste sissetulekute praegune ja tulevane piisavus ELis, I köide, dokument 9523/18 + ADD 1 + ADD 2.

9. põlvkondadevaheline digilõhe on märkimisväärne ja suureneb vanusega. 2019. aasta põhiõigusi käsitlev uuring¹⁰ näitab, et interneti kasutab vähemalt aeg-ajalt iga viies (20%) 75-aastane ja vanem inimene võrreldes 98%ga 16–29aastaste vanuserühmas. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti uuringus¹¹ osutatakse samuti lõhele interneti kasutamisel teenustele juurdepääsuks: eakad kasutavad interneti internetipanganduseks ja netipoodluseks vähem (46% 75-aastastest ja vanematest netipoodlevad vähemalt aeg-ajalt võrreldes 81%ga 16–29aastastest). Uuringust selgub, et juurdepääsu puudumine internetiteenustele ning vajalike oskuste puudumine on peamised takistused eakate interneti kasutamisele;
10. Eurostati andmed¹² näitavad, et vanuserühmade vaheline lõhe kaasaegsele info- ja kommunikatsioonitehnoloogiale juurdepääsul ja selle kasutamisel on vähenemas. Samal ajal näitavad need andmed, et digitehnoloogia kasutamise osas eksisteerib lõhe eakate meeste ja eakate naiste vahel. Erinevuste tõttu, mis tulenevad naiste ja meeste tööturul osalemisest ja ametialastest valikutest, näib, et eakad mehed on digitehnoloogiale avatumad kui naised;

ARVESTADES, ET:

11. Euroopa Liit on seadnud Lissaboni strateegia „Kaasava majanduskasvu“ mõõtnes eakate elamistingimustega seotud eesmärgid, ET strateegia „Euroopa 2020“ tööhõive alane eesmärk keskendub selgesõnaliselt eakatele töötajatele NING ET vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogrammis on komisjon võtnud endale kohustuse hinnata, kas sotsiaalkindlustussüsteemid on asjakohased ja kestlikud ning kuidas parandada juurdepääsu tervishoiu-, sotsiaalkaitse- ja pikaajalise hoolduse süsteemidele;

¹⁰ Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, „*What do Fundamental Rights Mean for People in the EU*“ (Mida tähendavad põhiõigused ELi inimestele), Luxembourg 2020, ELi Põhiõiguste Amet – põhiõiguste uuring.

¹¹ Selle uuringu kokkuvõtte „Vanemaealiste inimeste ja digiülemineku“ kohta valmib eeldatavasti 2020. aasta septembri lõpuks; uuringu täielikud andmed avaldatakse veebis käesoleva aasta lõpupoole.

¹² Eurostat, „*Ageing Europe, Looking at the lives of older people in the EU*“ (Vananev Euroopa: vaade eakate elule ELis), 2019, lk 134.

12. oma järel dustes aktiivsena vananemise kohta (2010) kutsus nõukogu üles kuulutama 2012. aasta aktiivsena vananemise ja põlvkondadevahelise solidaarsuse Euroopa aastaks ning kinnitas 2012. aastal „Aktiivsena vananemise põhimõtted“. Maailma Terviseorganisatsioon kuulutas ajavahemiku 2020–2030 tervena vananemise kümnendiks;
13. oma järel dustes „Dementsust põdevate inimeste toetamine: hooldusmeetmete ja -tavade parandamine“ (2015) kutsus nõukogu Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama dementsusega elavate inimeste õigusi ja võimaldama inimestel väärikalt vananeda;
14. ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni vananemise teemalisel neljandal ministrite konverentsil vastuvõetud Lissaboni deklaratsioonis kutsusid ministrid üles looma jätkusuutlikku ühiskonda kõigi vanuserühmade jaoks ja rakendama pikema eluea potentsiaali ning kohustusi toetama juurdepääsu elukestvatele õppele ja seda laiendama ning toetama oskuste arendamist, mis on täisväärtuslikuna elatud elu tingimuseks igas vanuses; haridus, sotsiaalne kaasatus ja elukestev õpe aitavad lisaks teadmiste ja oskuste otsesele kasutamisele ametialastel eesmärkidel parandada elukvaliteeti ja nautida elu, innustavad eakaid aktiivselt osalema ühiskondlikus, kultuurilises ja poliitilises elus ning edendavad põlvkondadevahelist suhtlust ja solidaarsust;
15. 2010. aastal loodi ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga 65/182 vananemisteemaline tähtajatu töörühm, mille eesmärk on tugevdada eakate inimõiguste kaitset, kaaludes olemasolevat rahvusvahelist raamistikku eakate inimõiguste vallas, et teha kindlaks võimalikud lüngad ja määrata kindlaks, kuidas neid võimalikult tõhusalt kõrvaldada, sealhulgas hinnates vajaduse korral täiendavate vahendite ja meetmete teostatavust; 2014. aastal otsustas ÜRO Inimõiguste Nõukogu nimetada ametisse eakate poolt kõigi inimõiguste edendamise valdkonna sõltumatu eksperdi ning võtta kuulda tema soovitusi;

TUNNISTADES, ET:

16. kõik inimõigustealastes lepingutes sätestatud inimõigused ja põhivabadused on universaalsed, jagamatud, üksteisest sõltuvad ja omavahel seotud; neid kohaldatakse eakate naiste ja meeste suhtes samamoodi nagu mis tahes inimese suhtes ning need tuleb eranditult tagada ka eakatele. Eriti hõlmab see põhiõigust võrdsele kohtlemisele, sõltumata vanusest, eelkõige seoses kaitse ja toetuse pakkumisega neile, kes seda vajavad. Esimene kehtib ka tervisekriiside ajal, nagu COVID-19 pandeemia, mille jooksul on ülimalt tähtis juurdepääs taskukohasele ja kvaliteetsele tervishoiule;
17. eakad on aidanud solidaarsuse kaudu märkimisväärselt kaasa vabade ja demokraatlike ühiskondade toimimisele ning teevad seda ka praegu. Eurostati väljaande „Ageing Europe“ (Vananev Euroopa) kohaselt pühendavad eakad palju aega tasustamata tööle. Rohkem kui viiendik 65–74aastastest osaleb ametlikus vabatahtlikus töös. 75aastased ja vanemad on endiselt väga aktiivsed, kui nende tervis seda võimaldab. Lisaks teevad eelkõige eakad naised tasustamata hooldustööd, peamiselt oma perekonnas, hoolitsedes kas oma partneri või laste eest, toetades seeläbi keskealiste põlvkonda töö- ja pereelu ühitamisel. COVID-19 pandeemia ajal on eakad võtnud kogukonna heaks enda kanda tööülesandeid, naastes kas pensionilt meditsiini- või õendustöötajaks või vabatahtlikku teenistusse, et kergendada teiste igapäevaelu;
18. eakate osalemist tööturul on mõnes liikmesriigis suurendatud mitmesuguste meetmete abil, nagu tööea pikendamine, pensioniea vabatahtliku pikendamise otsuste vastuvõtmine, aktiivsena ja tervena vananemine, ligipääsetavuse ja mõistlike abinõude kohanemise parandamine või paindlik ja järkjärguline pensionile siirdumine;

19. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) bulletäänidest ning Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse (ECDC) aruannetest¹³ selgub, et COVID-19 pandeemia ohjamiseks võetud meetmed mõjutavad eakaid rohkem kui teisi. Tulenevalt nende kõrgemast vanusest ja tervise seisundite levimusest on nad kõnealuse haiguse tõttu suuremas tõsiste terviseprobleemide ohus. Pandeemia ohjamiseks võetud meetmed, nagu suhtlemisdistantsi nõuded, liikumispääs, asutuste sulgemine jne mõjutavad eakaid suurel määral. Lubatud ei olnud või ei ole siiani hooldekodudes elavate inimeste, kellest enamik on eakad ning kes vajavad ravi ja/või kellel on puue, külastamine, ka sugulaste poolt. Lisaks kannatasid nad töötajate nappusest tulenevate piirangute tõttu. Üksi elavatel eakatel on liikumispääs ja muude meetmete tõttu olnud raskusi igapäevaste ülesannete täitmisega. Vähendatud on ka COVID-19ga mitteseotud tervishoiuteenuste ja ambulatoorse arstiabi osutamist. Ennekoike väga vanadel inimestel puudub sageli juurdepääs digitaalsele kommunikatsioonile ja nad ei osale selles, mistõttu puutuvad nad kokku lisapiirangutega teabele juurdepääsu, sotsiaalse suhtluse ja ühiskonnaelus osalemise puhul;
20. eakatel on õigus täielikule osalemisele avalikus, ühiskondlikus ja kultuurielus, samuti hariduses, täiendusõppes ja elukestvas õppes. Digitaalne tegevus tagab üha enam aktiivse ühiskondliku, kultuurilise ja majandusliku osaluse ja kaasatuse ning aitab vältida sotsiaalset eraldatust ja seda mitte ainult pandeemia ajal. Mõnele eakale võib aga digiüleminek olla takistuseks. Seega on vaja parandada digioskusi ja digiteenuste kättesaadavust;

¹³ Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, väljaanne „*Coronavirus pandemic in the EU - Fundamental Rights Implications (Bulletin 3)*“ („Koroonaviiruse pandeemia ELis – mõju põhiõigustele (bulletään 3)“), Luxembourg 2020, <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-june-1> ja Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskus <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>.

PIDADES TERVITATAVAKS, ET:

21. liikmesriigid on teinud riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil märkimisväärsed edusamme ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni RIS/MIPAA¹⁴ kümne kohustuse täitmisel, milles muu hulgas nõutakse eakate vanuselise diskrimineerimise, hooletusse jätmise, väärkohtlemise ja nende vastu suunatud vägivalla kaotamist;
22. puuetega inimeste õiguste konventsiooni osalistena peavad kõik liikmesriigid ja EL oma pädevuste piires tagama, et kõik meetmed, mis on seotud otsuste tegemisega ja eakate puuetega inimeste õigus- ja teovõimega (sealhulgas võimalikud piirangud, mis võivad olla vajalikud nende kaitseks), sisaldavad piisavaid ja tõhusaid kaitseskeeme kuritarvituste vältimiseks;

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

KUTSUB LIIKMESRIIKE JA EUROOPA KOMISJONI ÜLES NENDE VASTAVATES PÄDEVUSVALDKONDADES JA ASJAKOHASTEL TASANDITEL NING VÖTTES NÕUETEKOHASELT ARVESSE SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET:

23. VÕTMA vananemise suhtes KASUTUSELE vanusega seotud integreeritud käsituse, mis hõlmab õiguste- ja elutsükli põhiseisundist perspektiivi, pidades silmas naiste ja meeste vahelisi erinevusi, näiteks edendades positiivseid sõnumeid ja kuvandit vananemise kohta, keskendudes vananemisega seotud võimalustele ja väljakutsetele, ning tunnistades, et eakad on väga erinevad, ning mõistes paremini panust, mida eakad annavad sotsiaalsesse ühtekuuluvusse ja majandusse;
24. KAALUMA õigustepõhist käsitust COVID-19 pandeemiast väljumise strateegiate kujundamisel;

¹⁴ ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni vananemise teemalise Madridi rahvusvahelise tegevuskava piirkondlik rakendusstrateegia.

25. ARVESTAMA, et eakate elamistingimused on erinevad ning sõltuvad mitmesugustest asjaoludest ja teguritest. Seda tuleb arvesse võtta, kui töötatakse välja tõhusaid poliitikameetmeid, mis otseselt või kaudselt eakaid mõjutavad;
26. TUGEVDAMA sotsiaalset kaasatust ja põlvkondadevahelist vastastikust solidaarsust ning SÜVALAIENDAMA vananemist kõikidesse poliitikavaldkondadesse, et aidata ühiskondadel ja majandustel kohaneda asjakohaselt demograafiliste muutustega, eesmärgiga kujundada ühiskonnad, mis vastavad igas vanuses inimeste vajadustele ja huvidele;
27. SUURENDAMA nooremate põlvkondade TEADLIKKUST eakate väärtuslikust panusest ühiskonda, tugevdades seeläbi põlvkondadevahelisi sidemeid ja vähendades vanuselist diskrimineerimist;
28. KAASAMA AKTIIVSELT eakaid, eelkõige eakaid naisi, kõigisse nende elu mõjutavatesse otsustusprotsessidesse ning TASAKAALUSTAMA nende otsuste eelised ja riskid igal üksikul juhul, austades täielikult eakate õigusi ja osalemist, võttes arvesse piisavat põlvkondadevahelist tasakaalu ja solidaarsust;
29. ARENDAMA vajaduse korral EDASI mehhanisme kodanikuühiskonna osalemiseks eakatega seotud otsuste tegemisel digimaailmas;
30. TAGAMA, et tervisekriisi ajal vajalikud kaitsemeetmed on proportsionaalsed sellega, mil määral sellised meetmed mõjutavad eakate õigusi, huve ja heaolu, eelkõige nende psühholoogilist tervist ja elukvaliteeti;
31. TAGAMA piisava sotsiaalkaitse kõigile eakatele, pöörates erilist tähelepanu eriti haavatavatele rühmadele, et muu hulgas ennetada eakate vaesust;
32. EDENDAMA aktiivsena ja tervena vananemist, sealhulgas kasutades digitehnoloogia positiivset mõju avalike teenuste, nt tervishoiu ja sotsiaalteenuste puhul, ning pikemat tööelu, näiteks võimaldades vabatahtlikku hilisemat pensionile jäämist ning paindlikku ja järkjärgulist pensionile siirdumist;

33. TOETAMA ja TUGEVDAMA hariduse ja koolituse erinevaid vorme, elukestva õppe võimalusi ning oskuste, sealhulgas tehnoloogiliste ja digioskuste arendamist. Need on väga olulised digimaailmas ja ühiskondlikus elus osalemiseks ning neid tuleks kasutada ka naiste ja meeste vahelise digilõhe vähendamiseks;
34. KUJUNDAMA digiüleminekut, eelkõige seoses selliste avalike teenustega nagu tervishoiu-, sotsiaal- ja pikaajalise hoolduse teenused, nii et need teenused oleksid hõlpsalt ligipääsetavad, kasutajasõbralikud ja võimalikult takistustevabad, tagades samal ajal mittedigitaalsete teenuste säilimise. Erilist tähelepanu tuleb pöörata eakate, sealhulgas puuetega eakate õigustele (sealhulgas andmekaitseõigustele) ja vajadustele. Eesmärk on eelkõige:
- a) AIDATA vähendada sotsiaalset eraldatust kvaliteetsete, kättesaadavate ja lihtsasti kasutatavate digitaalse kommunikatsiooni vormide abil;
 - b) võimaluse korral HÖLBUSTADA veebipõhist juurdepääsu mitmesugustele kultuuri-, haridus- ja õppimisvõimalustele, nagu raamatukogud, seminarid, eri liiki koolitused, muu hulgas keelekursused, et alandada künnist puuetega inimeste jaoks, kes on sageli eakad;
 - c) VÕIMALDADA kaugosalemist seltskonna-, haridus- ja kultuuriüritustel;
 - d) VÕIMALDADA osalemist poliitiliste otsuste tegemisel, sealhulgas valimistel, kui need on digitaalselt korraldatud;
 - e) TOETADA eakaid digioskuste arendamisel, sealhulgas digitehnoloogia turvalise ja vastutustundliku kasutamise vallas sihtrühmadele suunatud elukestva õppe algatuste kaudu;
 - f) ABISTADA ja VÕIMESTADA eakaid seoses igapäevaste ülesannete ja olukordadega, nagu sisseostude tegemine, sõprade ja perega suhtlemine ja läbikäimine ning sotsiaalne suhtlemine teistega, kasutades kättesaadavaid digitooteid ja -taristut;

- g) SUURENDADA VEELGI majanduses osalemist, tagades turvalise juurdepääsu e-kaubandusele ja internetipangandusele ning parandades eakate teadmisi tarbijate õigustest, eelkõige e-kaubanduses;
 - h) TEHA KÄTTESAADAVAKS telemeditsiiniteenused ja digitoega terviserakendused ning LIHTSUSTADA nende kasutamist igas vanuses inimeste jaoks täiendava võimalusena, vähendades seeläbi nakkusohtu, mis tuleneb otsesest kontaktist haigetega ooteruumides, ning hõlbustades juurdepääsu meditsiinilisele ja sotsiaalsele nõustamisele;
 - i) TEGELEDA probleemidega, mis tulenevad vananemisest tingitud kasvavast nõudlusest pikaajalise hoolduse järele, ning UURIDA, kuidas digiüleminekut ja heaolutehnoloogiat saaks paremini integreerida hooldusteenustesse, et parandada selle käigus teenuste, näiteks kaughoolduse kättesaadavust ja osutamist asjaomastele sidusrühmadele, patsientidele ja sotsiaalpartneritele;
 - j) TAGADA, et kõik tervisekriiside ajal kasutatavad jälgimisseadmed on nii palju kui võimalik takistusteta, ligipääsetavad ja lihtsasti kasutatavad ja vastavad andmekaitse-eeskirjadele ning on seega hõlpsasti kasutatavad, et mitte seada ebaproportsionaalselt ohtu teatavate vanuserühmade liikumisvabadust;
 - k) TAGADA avalike teenuste läbipaistvuse, et kindlustada eakate huvides vastupidavam ja digitaalsem tulevik;
35. UURIMA kasu, mida annab arukas linna- ja maapiirkondade planeerimine, arukad ühistransporditaristud ja arukad kodud, hõlbustades eakate, sealhulgas puuetega eakate osalemist ühiskondlikus, majandus- ja kultuurielus ning pakkudes uusi positiivse vananemise mudeleid, võimestades samas eakaid säilitama iseseisvuse, heaolu ja kõrgema elukvaliteedi;

36. PÜÜDMA TAGADA, et digiüleminek on kaasav protsess, mis parandab teenuste kättesaadavust ja et Euroopa ligipääsetavuse akti¹⁵ rakendatakse täielikult ja õigeaegselt, ning VÕTMA MUID MEETMID, millega tehakse digiüleminek kõigile kättesaadavaks;
37. TAGAMA alternatiivsete vahendite abil, et neil, kes ei saa digitehnoloogiat täielikult kasutada, on samasugused õigused kui teistel elanikkonnarühmadel;
38. VÕTMA ARVESSE Euroopa eakate platvormi ühiskonverentsi, BAGSO¹⁶ ja eesistujariigi Saksamaa arutelusid eakate õigusi käsitleva poliitika edasise kujundamise üle;
39. TAGAMA õiguse tervishoiule ja pikaajalisele hooldusele kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, sealhulgas juurdepääsu tervishoiule võrdsetel alustel, mis põhineb teadval ja konkreetsel nõusolekul, ning TUGINEMA meditsiinilistes küsimustes otsuste tegemisel eetilistele põhimõtetele, mis keskenduvad loomupärasele inimväärikusele, inimõiguste kaitsele, soolisele võrdsuslikkusele ja heaolu kõrgeima taseme saavutamisele ning kõrgeima võimaliku elukvaliteedi saavutamisele. Sellised kriteeriumid nagu inimese vanus ei tohiks olla ainsaks määravaks teguriks tervishoiuteenustele ligipääsul või nende osutamise jätkamisel, vaid neid tuleks kohaldada üksnes konkreetse patsiendi tervises seisundi kliinilisel hindamisel;
40. KASUTAMA ELi rahalisi vahendeid, eelkõige Euroopa Sotsiaalfondi ning regionaal- ja struktuuripoliitika meetmeid, et hõlbustada aktiivset ja sõltumatut vananemist elukestva osaluse tähenduses, eelkõige digitaalmaailmas, ning toetada eakate autonoomiat, näiteks parandades taskukohaseid kvaliteetseid sotsiaalteenuseid ja -taristut ning toetades asjaomaseid sidusrühmi, sealhulgas kohalikke ja piirkondlikke avaliku sektori osalejaid ja kodanikuühiskonna organisatsioone, kes rakendavad neid meetmeid eakate elukohas;

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 151, 7.6.2019, lk 70–115).

¹⁶ *Bundesarbeitsgemeinschaft der Seniorenorganisationen* (Saksamaa senioride organisatsioonide liit).

41. VÕTMA edasiste poliitikameetmete väljatöötamisel arvesse asjakohaseid võrreldavaid ja sooliselt segregeeritud andmeid eakate õiguste ja olukorra kohta, näiteks Eurostati andmekogu ja -analüüsi „Ageing in Europe“ (Vananemine Euroopas); ning
42. JÄTKAMA PANUSE ANDMIST ÜRO vananemisteemalise tähtajatu töörühma koosolekutele ja ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni protsessile; PÕÖRAMA TÄIENDAVAT TÄHELEPANU ELi välispoliitika inimõigustealasele lähenemisviisile selles valdkonnas;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES:

43. KAALUMA vananemist käsitlevas rohelises raamatus terve peatüki pühendamist eakate, sealhulgas puuetega eakate õigustele, keskendudes eelkõige eakate jaoks võimalikult ulatusliku autonoomia ja ühiskonnas osalemise tagamisele, võttes samas arvesse soolise võrdõiguslikkuse aspekte, pöörates erilist tähelepanu eakatele naistele; KESKENDUMA vananemisele kui võimalusele ühiskonna jaoks ja sellele, kuidas see saaks olla aluseks kõigile edasistele poliitikameetmetele selles valdkonnas;
44. JÄTKUVALT TOETAMA liikmesriike meetmetes, mille eesmärk on krooniliste haiguste ennetamine, tervise edendamine, puuete ohjamine ja pikaajalise tervishoiupoliitika väljatöötamise tugevdamine, keskendudes digiüleminekule, ning andma eakatele võimaluse kasutada digitehnoloogiat, et oma tervist sõltumatult paremini jälgida;
45. JÄTKAMA andmete kogumist Eurostati kaudu, mis annab kogu liitu hõlmava võrreldava ja segregeeritud andmekogumi, nagu Eurostati analüüs „Ageing Europe“ (Vananemine Euroopas), mis on aluseks edasisele poliitikakujundamisele;

46. KAALUMA digitaalse platvormi „Osalemine ja vabatahtlik töö pärast tööga“ LOOMIST, mille võiks siduda olemasolevate projektidega, mis on suunatud Euroopa kodanike kaasamisele. See platvorm võiks pakkuda eakatele stiimuleid ja teavet piiriüleses vabatahtlikus töös osalemiseks, kasutades nende omandatud teadmisi, oskusi ja võimeid. Lisaks võiks selle platvormi kaudu teavitada kohalikke ametiasutusi ja teisi osalejaid strateegiatest ja projektidest, mille eesmärk on kaasata eakaid vabatahtlikusse töösse, ning anda huvitatud inimestele võimalus saada täiendavaid juhiseid vabatahtliku töö võimaluste leidmiseks;
47. EDENDAMA täiendavat põlvkondadevahelist suhtlust vabatahtliku tegevuse kaudu, mis võib pakkuda noortele võimalusi eakate toetamiseks ja nendega suhtlemiseks, sealhulgas tuginedes asjakohastele ELi programmidele, nagu Euroopa solidaarsuskorpus, mille eesmärk on aidata noortel panustada ühiskonda sisuliselt, omandades samal ajal kasulikke pädevusi ja oskusi oma isiklikuks ja erialaseks arenguks;
48. KAALUMA eraldi peatükki eakate kohta 2021. aasta Euroopa sotsiaaõiguste samba rakendamise tegevuskavas, milles hinnatakse, kuidas ELi tasandi meetmeid saab kavandada, et saavutada ja suurendada eakate autonoomiat digiülemineku ajal ning edendada eakate osalemist aktiivses elus ja ühiskonna kujundamises, parandades seeläbi heaolu vanemas eas. See peaks hõlmama meetmeid demokraatlikes protsessides osalemise suurendamiseks ja muid asjakohaseid meetmeid, mis on sätestatud punktis 34. Sellist hindamist võiksid kasutada komisjon ja liikmesriigid ning asjaomased organisatsioonid; ning
49. JÄTKAMA koos sotsiaalkaitsekomiteega oma võrdlevat analüüsi ELi pensionisüsteemide jätkusuutlikkuse ja piisavuse kohta pensionide piisavust käsitlevate aruannete kaudu;

KUTSUB EUROOPA LIIDU PÕHIÕIGUSTE AMETIT ÜLES:

50. UURIMA digiülemineku mõju põhiõigustele, eakate aktiivsele osalemisele ja heaolule; ning
51. ANDMA liikmesriikidele oma panuse ja eksperditeadmised (mittediskrimineerimist, mitmekesisust ja võrdsust käsitleva ELi kõrgetasemelise töörühma) võrdõiguslikkuse alase teabega tegeleva alarühma raames seoses segreeritud andmete kogumisega, mis annavad teavet vanusega seotud ebavõrdsuse kohta, sealhulgas andmete jaotumise kohta vastavalt sotsiaal-majanduslikule taustale;

KUTSUB SOTSIAALKAITSEKOMITEED ÜLES:

52. JÄTKAMA kõiki vanuserühmi hõlmava lähenemisviisi EDENDAMIST tema pädevusse kuuluvates poliitikavaldkondades peetavatel aruteludel;
53. JÄTKAMA vastastikuse õppimise ja parimate tavade jagamise EDENDAMIST selle kohta, kuidas paremini vastata eakate vajadustele ning tagada nende heaolu ja väärikas elu ning juurdepääs digimaailmale; ning
54. JÄTKAMA koostöös komisjoniga oma TÖÖD, mis on seotud töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate sotsiaalkaitsele juurdepääsu käsitleva soovitusel rakendamise seiremehhanismiga.